

Date: 9th January-2026

O'QUVCHILARDA "SOFT SKILLS" KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI

Nurmonova Nargis

ISFT magistranti

e-pochta: muratovanargis2510@gmail.com

Annotatsiya: Maktab ta'limida o'quvchilarda "soft skills" ko'nikmalarini rivojlantirishning metodik yondoshuvlarini tahlil qilish zamon talabi hisoblanadi. Maqolada jamoa ishlari, rol o'ynash, simulyatsiyalar, interaktiv o'qitish metodlari va vaqtni boshqarish kabi pedagogik yondoshuvlar orqali o'quvchilarda ijtimoiy, emotsional va kognitiv ko'nikmalarni rivojlantirishning samarali usullari ko'rib chiqiladi. Shuningdek, o'qituvchilarning roli, pedagogik metodlarning o'zaro muvofiqligi va raqamli texnologiyalarning soft skillsni rivojlantirishdagi ahamiyati yoritiladi. Tadqiqotning asosiy maqsadi, o'quvchilarda kommunikatsiya, jamoada ishlash, vaqtni boshqarish va stressni boshqarish kabi ko'nikmalarni rivojlantirishda qo'llaniladigan metodlarni aniqlash va ularning samaradorligini o'rganishdan iboratdir. Maqola ta'lim tizimida soft skillsni rivojlantirishning nafaqat akademik, balki shaxsiy va ijtimoiy muvaffaqiyatga ta'sirini ta'kidlaydi.

Kalit so'zlar: Soft skills, maktab ta'limi, pedagogik metodlar, jamoa ishlari, rol o'ynash, stressni boshqarish, vaqtni boshqarish, motivatsiya, interaktiv o'qitish, raqamli texnologiyalar, pedagogning roli, ijtimoiy ko'nikmalar

Annotation: Analyzing the methodological approaches to developing "soft skills" in students within school education is a contemporary necessity. This article explores effective methods for developing social, emotional, and cognitive skills in students through pedagogical approaches such as teamwork, role-playing, simulations, interactive teaching methods, and time management. Additionally, the role of teachers, the compatibility of pedagogical methods, and the significance of digital technologies in developing soft skills are discussed. The main goal of the research is to identify the methods used to develop skills such as communication, teamwork, time management, and stress management in students and to study their effectiveness. The article emphasizes the impact of developing soft skills in the education system not only on academic but also on personal and social success.

Keywords: Soft skills, school education, pedagogical methods, teamwork, role-playing, stress management, time management, motivation, interactive teaching, digital technologies, role of the teacher, social skills.

KIRISH. Bugungi ta'lim tizimida, o'quvchilarga nafaqat akademik bilimlar, balki ijtimoiy va emotsional ko'nikmalarni ham o'rgatish zarurati keltirib chiqdi. Zamonaviy jamiyatda muvaffaqiyatli inson bo'lish uchun faqat bilimlar yetarli emas. O'quvchilarda ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirish, ularni kelajakda nafaqat o'z kasbida, balki jamiyatda faol ishtirok etadigan shaxslar bo'lib yetishishga tayyorlaydi. Shunday qilib, maktabda

Date: 9th January-2026

«soft skills» ko'nikmalarini rivojlantirish pedagogik tizimning muhim qismiga aylangan. «Soft skills»ga kiruvchi ko'nikmalar, masalan, kommunikatsiya, jamoada ishlash, vaqtni boshqarish, stressni boshqarish va boshqalarga to'g'ri munosabatda bo'lish o'quvchilarni nafaqat o'qish jarayonida, balki jamiyatda ham muvaffaqiyatli bo'lishga yordam beradi.

«Soft skills» ko'nikmalarining o'quvchilarda rivojlanishi ta'lim jarayonining ajralmas qismiga aylangan. Bu ko'nikmalar o'quvchilarni nafaqat bilim olish, balki ijtimoiy hayotda o'zlarini qanday tutish, boshqalar bilan qanday munosabatda bo'lishni o'rganish kabi muhim jihatlarida ham tayyorlaydi. Shu bilan birga, maktabda «soft skills»ni rivojlantirish, o'quvchilarning o'z-o'zini anglash, o'z hissiyotlarini boshqarish, va jamoada ishlash qobiliyatlarini yaxshilashga yordam beradi. Bunday ko'nikmalarni shakllantirish, o'quvchilarga nafaqat ilmiy muvaffaqiyatga erishishga yordam beradi, balki ular mustaqil, mas'uliyatli va ijtimoiy faol shaxslar bo'lishlariga olib keladi.

Shu sababli, maktabda «soft skills»ni rivojlantirishning metodik yondoshuvlarini o'rganish, nafaqat o'quvchilarning muvaffaqiyatiga, balki ta'lim tizimining samaradorligiga ham ta'sir ko'rsatadi. Bunday ko'nikmalarni rivojlantirish o'quvchilarni barcha sohalarida muvaffaqiyatli bo'lishga tayyorlaydi.

Tadqiqot maqsadi maktab ta'limida o'quvchilarda «soft skills» ko'nikmalarini rivojlantirish metodikalarini aniqlash va ularning samaradorligini baholashdir. Tadqiqotda maktabda «soft skills»ni rivojlantirishning samarali metodlari, pedagogik yondoshuvlar va metodologiyalarni aniqlash, shuningdek, o'qituvchilarning bu jarayondagi roli o'rganiladi. Tadqiqot natijalari maktab ta'limida «soft skills»ni rivojlantirishning samarali usullarini ishlab chiqishga yordam beradi.

Tadqiqotning asosiy maqsadlari quyidagilardan iborat:

1. O'quvchilarda «soft skills»ni rivojlantirish metodikalarini tahlil qilish: Maktabda «soft skills»ni rivojlantirishning samarali metodlarini o'rganish va ularning ta'lim jarayoniga qo'llanilishiga doir tahlil qilish.
2. «Soft skills»ni rivojlantirishda pedagogik usullarni aniqlash: O'qituvchilar tomonidan «soft skills»ni o'rgatish uchun qo'llaniladigan metodlarni, shuningdek, ularning samaradorligini baholash.
3. «Soft skills»ni rivojlantirishda o'qituvchining roli va metodologiyasini o'rganish: O'qituvchilarning o'quvchilarda ijtimoiy va emotsional ko'nikmalarni rivojlantirishdagi roli.
4. O'quvchilarda «soft skills»ni rivojlantirishning zamonaviy metodlari va texnologiyalarini ishlab chiqish: Zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash orqali «soft skills»ni rivojlantirishning yangi usullarini ishlab chiqish.
5. Maktabda «soft skills»ni rivojlantirishda interaktiv va amaliy yondoshuvlarning ta'sirini baholash: Interaktiv va amaliy metodlar orqali o'quvchilarda «soft skills»ni rivojlantirishning samaradorligini o'rganish.

«Soft skills» ko'nikmalarini rivojlantirishning nazariy asoslari o'quvchilarning ijtimoiy va emotsional rivojlanishi bilan chambarchas bog'liqdir. Psixologik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, «soft skills» ko'nikmalarini rivojlantirish, o'quvchilarning o'zini anglashiga, hissiyotlarini boshqarishga va boshqalar bilan samarali muloqot qilishga

Date: 9th January-2026

yordam beradi. O'quvchilarda bu ko'nikmalarni rivojlantirish, ularni jamoada ishlashga, boshqalar bilan muammolarni hal qilishga va stressga qarshi kurashishga o'rgatadi.

Psixologik va pedagogik yondoshuvlar bu ko'nikmalarni rivojlantirishda o'qituvchilarning roli va metodologiyasini belgilaydi. O'qituvchilar, o'quvchilarga nafaqat bilimlar, balki ijtimoiy va emotsional jihatdan ham yordam berishlari kerak. Bunday yondoshuvlar, o'quvchilarga o'z fikrlarini erkin ifodalash, boshqalar bilan samarali ishlash va turli vaziyatlarda muvaffaqiyatli bo'lishni o'rgatadi.

Metodika maktabda «soft skills»ni rivojlantirishning metodik yondoshuvlari o'quvchilarga bu ko'nikmalarni shakllantirishda yordam beradi. Ba'zi samarali metodlar quyidagilardan iborat:

1. **Jamoa ishlari:** O'quvchilarni jamoada ishlashga o'rgatish, ularni birgalikda muammolarni hal qilish va qarorlar qabul qilishga undaydi. Bu metod o'quvchilarga bir-birini tinglash va hurmat qilishni o'rgatadi.

2. **Rol o'ynash (role-playing):** O'quvchilarni turli ijtimoiy vaziyatlarda o'zlarini qanday tutishlarini o'rganishga undaydi. Bu metod o'quvchilarning kommunikatsiya va muloqot qilish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

3. **Interaktiv darslar:** O'quvchilarni dars jarayonida faol ishtirok etishga undaydigan metodlar. Masalan, guruhli ishlash, muammolarni birgalikda hal qilish, tanqidiy fikrlashni rag'batlantirish.

4. **Stressni boshqarish va vaqtni boshqarish:** O'quvchilarga stressni boshqarish, o'z hissiyotlarini to'g'ri boshqarish va vaqtni samarali taqsimlashni o'rgatish. Bu ko'nikmalar o'quvchilarga o'zlarini yaxshiroq anglashga yordam beradi.

Xulosa

Bugungi kunda ta'lim tizimi nafaqat bilim berishga, balki o'quvchilarda shaxsiy va ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirishga ham katta e'tibor qaratmoqda. Maktab ta'limi jarayonida o'quvchilarda «soft skills» ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasi, nafaqat akademik bilimlarni egallashda, balki hayotdagi muvaffaqiyatlarga erishishda ham katta rol o'ynaydi. «Soft skills» deganda kommunikatsiya, jamoada ishlash, stressni boshqarish, vaqtni samarali boshqarish, muammolarni hal qilish kabi ijtimoiy va emotsional ko'nikmalar tushuniladi. Ushbu ko'nikmalar o'quvchilarga nafaqat maktabda, balki jamiyatda va professional hayotda ham muvaffaqiyatli bo'lishlari uchun zarur.

O'quvchilarda «soft skills»ni rivojlantirish metodikasi samarali bo'lishi uchun pedagoglarning o'rnini juda katta. O'qituvchilar, o'z navbatida, o'quvchilarning individualliklarini hisobga olgan holda, turli metodlarni qo'llab, o'quvchilarga amaliy ko'nikmalarni o'rgatishlari zarur. Jamoaviy ishlar, rol o'ynash, simulyatsiyalar, interaktiv o'qitish va vaqtni boshqarish metodlari, o'quvchilarda kommunikatsiya, jamoada ishlash va stressni boshqarish kabi ko'nikmalarni rivojlantirishda samarali bo'ladi.

Maktabda «soft skills»ni rivojlantirishda ishlatiladigan metodlar nafaqat o'quvchilarning bilimlarini oshiradi, balki ularni hayotga tayyorlashga yordam beradi. Bu metodlar orqali o'quvchilar o'z hissiyotlarini boshqarishni, boshqalar bilan qanday samarali muloqot qilishni, jamoada ishlashni va turli vaziyatlarda o'zini qanday tutishni

Date: 9th January-2026

o'rganadilar. Shuningdek, o'quvchilar jamoaviy ishlarda muammolarni hal qilish, qarorlar qabul qilish, vaqtni samarali taqsimlash kabi ko'nikmalarni o'zlashtiradilar.

Bundan tashqari, pedagogik texnologiyalar va innovatsion metodlar yordamida «soft skills»ni rivojlantirish o'quvchilarning motivatsiyasini oshiradi, ularni o'z salohiyatlarini to'liq ishlatishga undaydi. O'quvchilarni rag'batlantirish, muvaffaqiyatlarini nishonlash, ularga o'zlarini to'liq anglash imkoniyatini berish, nafaqat ularning bilimlarini, balki ijtimoiy ko'nikmalarini ham rivojlantiradi. Motivatsiya va rag'batlantirish metodlari o'quvchilarga o'z fikrlarini erkin ifodalash, jamoaviy muhokamalarda ishtirok etish va boshqalarning nuqtai nazarini hurmat qilishni o'rgatadi. Shu bilan birga, «soft skills» ni rivojlantirishda zamonaviy texnologiyalar va interaktiv metodlarning o'rni beqiyosdir. Onlayn platformalar, interaktiv o'yinlar va simulyatsiyalar orqali o'quvchilarga samarali muloqot, vaqtni boshqarish va stressni boshqarish kabi ko'nikmalarni o'rgatish mumkin. Bu metodlar o'quvchilarning kreativlik va jamoaviy ishlash ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.

Xulosa qilib aytganda, maktabda «soft skills»ni rivojlantirish metodikasi nafaqat o'quvchilarning akademik muvaffaqiyatini oshiradi, balki ularning shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishiga katta ta'sir ko'rsatadi. O'quvchilarda «soft skills»ni rivojlantirish metodlari, ularni hayotga tayyorlash, samarali kommunikatsiya va jamoada ishlashni o'rgatishda, jamiyatda muvaffaqiyatli va mas'uliyatli fuqaro bo'lishlariga yordam beradi. Shuning uchun, maktabda «soft skills»ni rivojlantirishga alohida e'tibor berish, pedagoglarga o'quvchilarga bu ko'nikmalarni o'rgatish uchun zarur metod va strategiyalarni ishlab chiqish, o'quvchilarning kelajakdagi muvaffaqiyatlariga katta ta'sir ko'rsatadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Abdullayev T. Pedagogik psixologiya. — Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi, 2020. — 156 b.
2. Shukurov A. Ta'limda kommunikativ ko'nikmalarni rivojlantirish metodlari. — Toshkent: Ma'naviyat va ma'rifat, 2019. — 84 b.
3. Jabborov Z. Pedagogik texnologiyalar: nazariyasi va amaliyoti. — Toshkent: O'zbekiston ta'limi, 2021. — 120 b.
4. Aliyev M. O'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi munosabatlar: soft skills asosida. — Toshkent: Ta'lim va taraqqiyot, 2022. — 75 b.
5. Akramov A. Ijtimoiy psixologiya va uning ta'limdagi roli. — Toshkent: O'zbekiston davlat pedagogika universiteti, 2018. — 112 b.
6. Khamidov K. Emotsional intellekt va uning ta'limdagi roli. — Toshkent: Ma'naviyat, 2020. — 45 b.
7. Makhmudov N. Soft skills va ta'lim jarayonida ularning ahamiyati. — Toshkent: Oliy ta'lim, 2021. — 98 b.
8. Tashmatov R. Innovatsion pedagogik texnologiyalar va ularning ta'limdagi o'rni. — Toshkent: O'zbekiston pedagogika, 2021. — 130 b.
9. Abdullayev Sh. Ta'lim va ijtimoiy rivojlanish. — Toshkent: O'zbekiston ta'limi va ilm-fani, 2020. — 101 b.

Date: 9th January-2026

10. Nazarov I. Psixologik o'qitish va motivatsiya. — Toshkent: Fan va texnologiya, 2019. — 87 b.
11. Ibragimov M. Ijtimoiy ko'nikmalar va ularning o'quvchilarda rivojlanishi. — Toshkent: O'zbekiston xalq ta'limi, 2018. — 110 b.
12. Maxsumov F. Ijtimoiy-psixologik ko'nikmalar: nazariya va amaliyot. — Toshkent: Oliy ta'lim, 2017. — 65 b.
13. Ismailov D. Maktab ta'limida soft skillsni rivojlantirish. — Toshkent: Ta'lim nazariyasi va amaliyoti, 2021. — 122 b.
14. Goleman D. Emotional Intelligence: Why It Can Matter More Than IQ. — New York: Bantam Books, 1995. — 248 p.
15. Stewart J., Thomas K. Developing soft skills in the classroom: Strategies for teaching social-emotional skills // *Journal of Educational Psychology*. — 2013. — Vol. 54, No. 2. — P. 75–89.
16. Zhao Y. World Class Learners: Educating Creative and Entrepreneurial Students. — Thousand Oaks: Corwin Press, 2012. — 132 p.

